

Muži v mateřských a základních školách: Jiří Zbořil

23.12.2025 - | Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

MŠMT vydává už třetí ročník oblíbeného seriálu medailonků mužů-učitelů zaměstnaných převážně v mateřských školách a na prvním stupni základních škol. Tento seriál byl zahájen před třemi lety k výročí narození učitele národů Jana Amose Komenského. A přesto, že učitelské povolání patřilo v minulosti hlavně mužům, v současnosti je paradoxně v učitelských sborech převaha žen. Co tedy láká muže vzdělávat malé děti v mateřských a základních školách? Odpovědi Vám přinášíme prostřednictvím zajímavých příběhů. Dalším z mužů ve školství je učitel 1. stupně ZŠ Bohumila Hrabala v Praze Jiří Zbořil.

Jiří Zbořil se k učitelství dostal úplnou náhodou. Vystudoval taneční konzervatoř a jeho cesta měla zcela jiný směr. Byl členem pražského komorního baletu Pavla Šmoka, tančil v různých projektech, muzikálech, studoval na divadelní fakultě JAMU a práce s dětmi ho v té době vůbec nelákala. Nakonec je už 30 let ve školství a v současnosti je učitelem 1. stupně ZŠ Bohumila Hrabala v Praze.

1. Jak jste si vybral práci, kterou děláte? Směřoval jste k práci s dětmi ve školství odjakživa?

Vůbec ne, moje původní profese je jiná. Vystudoval jsem taneční konzervatoř, pak jsem studoval na divadelní fakultě JAMU. K práci učitele jsem se dostal úplnou náhodou, kdy mi jednou moje známá - ředitelka základní školy řekla: „Hele, ty máš konzervatoř, nevzal bys mi půl úvazek hudební výchovy?“ A já to tedy vzal.

V září roku 1995 mi nabídla na zástup první třídu, než někoho sežene a já se rozhodl s třídou zůstat dál. No a nějak jsem v tom zůstal 30 let:). Práce s dětmi mě ohromně baví a naplňuje. Na rozdíl od nás dospěláků mají čisté emoce a vždy víte, jak si na tom u nich stojíte.

2. Co Vás na této práci baví a co je na ní nejnáročnější?

Nejvíc mě baví, když vidím pokroky dětí – jak se učí novým věcem, objevují svět kolem sebe a postupně se stávají samostatnějšími. Baví mě ta okamžitá a zpětná vazba od dětí, které dají jasně najevo co cítí a je na nich vidět, zda je ta či ona činnost zajímavá a baví je. Také mě těší jejich upřímná radost a energie, která je nakažlivá. Je to kreativní práce bez stereotypů a jednotvárnosti. Každý den, když jdu ráno do školy, nevím, co mě čeká, co mě potká. Každá hodina se vyvíjí společně a je závislá na náladě a atmosféře ve třídě. Nejnáročnější je pro mě takové to vše okolo toho – dokumentace, někdy přehnaná administrativa, dotazníky, které požaduje zřizovatel či ministerstvo. Zároveň je někdy také těžké sladit požadavky školy, rodičů a individuální potřeby dětí. Vždycky jsem si říkal, že odejdu ze školství kvůli vyhoření, že mě už děti budou „štít“ a nebudu jim mít už co nabídnout. A paradoxně děti jsou stále skvělé a moc fajn bytosti! Ale někteří rodiče či legislativní záležitosti jsou opravdu náročné. Je náročné to vše vnitřně překonávat.

3. Čím to podle vás je, že v předškolním vzdělávání a na 1. stupni základních škol učí tak málo mužů?

Profese učitele v raném vzdělávání je vnímána jako finančně málo atraktivní. Muži jsou často společensky tlačeni k oborům s vyšším výdělkem. Já osobně, kdybych neměl ještě jinou práci mimo školu, tak bych asi z běžné výplaty nemohl fungovat. Péče o malé děti je také tradičně spojována s

„ženskou rolí“. Učitelky v mateřských školách a na 1. stupni základních škol jsou tak často vnímány jako přirozenější volba. Mužům může jejich okolí dávat najevo, že tato práce není pro ně. Muži v profesích spojených s péčí o malé děti někdy čelí neopodstatněným obavám či podezřením, což může působit odrazujícím dojmem. Školy i pedagogické fakulty jsou výrazně feminizované. Muži často během studia ani nevidí, že by tato kariéra mohla být běžná a atraktivní i pro ně. Když se zeptám studentů, kteří chodí ke mně na praxi, kde si představují svoji budoucí směřování v životě, tak většinou odpoví, že mimo obor školství. Předškolní a primární pedagogika bývá často společensky podhodnocovaná, což snižuje její atraktivitu zejména pro muže, kteří mohou cítit tlak volit prestižnější povolání. Znam mnoho skvělých, ale opravdu vynikajících učitelů, kteří po pár letech praxe nastoupili na pozici ředitele, protože by neuživilí rodinu. Tím se jejich přímá pedagogická praxe značně sníží.

4. Berou děti jinak učitele muže než učitelku ženu? Vnímáte nějaký rozdíl ve svém přístupu k dětem, než jaký mají Vaše kolegyně?

Určitě ano – ale ne vždy, a ne u všech věkových skupin. Muž učitel má ještě i v dnešní době většinou jednu značnou "výhodu", nemusí prát, vařit, žehlit, uklízet, nakupovat apod., ale samozřejmě tyto věci dělat může.:) Celou svoji praxi a velmi často od rodičů slyším: "*Pane učiteli, proč není naše paní učitelka taky taková, jako vy?*". A já na to odpovídám, že já nemusím běžet do školky pro dítě, nemusím vystřelit ze školy a rozvážet děti na kroužky, nemusím běžet do obchodu a honem obstarat večeři rodině. Já mám díky mému rodinnému zázemí prostor na to, že si mohu vymýšlet pro své žáky ve škole různé zajímavosti. A také, co si budeme povídat, my muži jsme také více hraví a stále trochu duší kluci. Ženy mají více zodpovědnosti a jsou od přírody pečlivější. Muž učitel bývá na 1. stupni zpestřením a přirozeně přitahuje pozornost. Očekává se od něj i více autority. Jednou mi jedna paní doktorka - dětská psychologka řekla, že děti na učitelku nebo učitele reagují podvědomě tak, jak to mají doma. Maminky jsou vlídnější, laskavější, trpělivější a děti si k nim více dovolí. Maminky více přemlouvají, uklidí si pokojíček, řeknou to dvakrát, třikrát....a nic. Táta ve většině případech vyskočí a už to lítá. Učitelka žena, když zvýší hlas, tak jí jde většinou do fistule a děti se smějí, učitel muž, když zvýší hlas, tak jde většinou do hloubky a ten silný hlas děti usměrní. Mají větší respekt. Vyvolá to v nich toho tatínka, který občas i plácne přes zadek. Samozřejmě, nechci zobecňovat, je to jeden pohled na věc.

Často se také říká, že učitelé - muži bývají spontánnější ve sportovních nebo technicky zaměřených aktivitách, což děti vnímají jinak, než přístup některých učitelek. Což tedy ale není můj případ.:) Také muži učitelé mají prý odlišný pohled na řešení konfliktů. Studie uvádějí, že muži někdy řeší problémy mezi dětmi přímočařeji, zatímco ženy více pracují s emocemi a socializací. Učitelky občas působí pečovatelsky, zatímco muži mohou dětem častěji „dovolit riskovat“, ale v bezpečných mezích – což podporuje samostatnost.

5. Myslíte si, že by muži mezi učiteli malých dětí měli být zastoupeni častěji? A co by podle Vás pomohlo, aby ve školkách a na základních školách učil vyrovnanější počet žen a mužů?

Děti v raném věku tráví ve škole či školce mnoho času. Setkání s mužským i ženským pedagogem podporuje vyvážený pohled na svět, na vztahy i na různé způsoby chování. Proto si myslím, že by tento vzor měl být vyvážený, zvláště v dnešní době, kdy žije mnoho dětí jen s jedním rodičem, a to je potom znát na jeho dalším vývoji a životních postojích. Získané návyky a modely si pak nesou do svého dalšího života. Smíšené týmy mají podle praxe i výzkumů tendenci být dynamičtější a flexibilnější. Muži často přinášejí jiný styl komunikace, hry či vedení. Přítomnost mužů v profesi, která je vnímána jako „ženská“, pomáhá dětem už od mala chápat, že péče o děti, emoce i vzdělávání nejsou podmíněné pohlavím – což je velmi důležité pro jejich budoucí sebevnímání. Zvláště tam, kde v životě dítěte chybí mužská figura, může být učitel pozitivním a stabilním vzorem. Zažil jsem na škole vyrovnaný pedagogický sbor a bylo to skvělé. Muži vždy na poradách usměrňovali někdy upovídané paní učitelky, a naopak ženy pomáhaly mužům, aby měli v pořádku veškeré papíry, dokumenty,

doplněné třídní knihy apod. Obě energie jsou potřebné.

Pohled rodiče:

"Náš pan učitel Jirka učí v současné době 4. třídu. Vystudoval taneční konzervatoř, poté divadelní fakultu JAMU. Díky této kombinaci jsou jeho hodiny úplně jiné. Učí formou prožitku a projektového vyučování bez zbytečného "biflování". Učí všechny předměty, které propojuje do celku, do jednoho bloku. Děti jsou moc smutné, když nemohou jít do školy. Chodí tam rády, a to je pro nás rodiče a prarodiče moc důležité."

oto: Archiv Jiřího Zbořila

Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 - 2030:

<https://www.vlada.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/vlada-dnes-schvalila-strategii-rovnosti-zen-a-muzu-na-leta-2021---2030-187164/>

Téma rovnosti žen a mužů na webu MŠMT:

<https://www.msmt.gov.cz/ministerstvo/genderova-rovnost>

Další inspirativní příběhy mužů v mateřských a základních školách najdete **ZDE**

<https://msmt.gov.cz/ministerstvo/novinar/muzi-v-materskych-a-zakladnich-skolach-jiri-zboril>